

ประกาศมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เรื่อง นโยบายด้านการจัดการและการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2569

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีพันธกิจในการสั่งสอนและอบรมบัณฑิต สั่งสมและประยุกต์ปัญญาความรู้ (วิจัย-นวัตกรรม) บริการวิชาการเพื่อตอบแทนคุณแผ่นดิน สืบสานวัฒนธรรมล้านนา-ไทย และบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม โดยมีพื้นที่หลักตั้งอยู่บริเวณเชิงดอยสุเทพ ซึ่งอุดมด้วยความหลากหลายทางชีวภาพและเป็นแหล่งต้นน้ำสำคัญ มหาวิทยาลัยจึงมุ่งมั่นอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพดังกล่าวอย่างยั่งยืน

เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ “มหาวิทยาลัยที่สร้างนวัตกรรมแบบมีส่วนร่วมเพื่อความยั่งยืน” ตามแผนพัฒนาการศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระยะที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ปรับปรุงเพื่อใช้ปีงบประมาณ พ.ศ. 2570 และระยะที่ 14 (พ.ศ. 2571 - 2575) มหาวิทยาลัยจึงมุ่งขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนแห่งสหประชาชาติ (SDGs) โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 15 ว่าด้วยระบบนิเวศบนบก ควบคู่ไปกับเป้าหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น เป้าหมายที่ 6 ว่าด้วยน้ำสะอาดและการสุขาภิบาล อันสัมพันธ์กับแหล่งต้นน้ำและแหล่งน้ำจืด เป้าหมายที่ 11 ว่าด้วยเมืองและชุมชนที่ยั่งยืน อันสัมพันธ์กับการพัฒนาพื้นที่และอาคารของมหาวิทยาลัย และเป้าหมายที่ 17 ว่าด้วยการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน อันสัมพันธ์กับความร่วมมือกับหน่วยงานภายในและภายนอกประเทศ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 35 และมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2551 จึงออกประกาศกำหนดนโยบายด้านการจัดการและการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพตลอดจนการระบุ ติดตาม และคุ้มครองชนิดพันธุ์ในบัญชีแดงขององค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN) ไว้ดังนี้

ข้อ 1 ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 2 ให้ยกเลิกประกาศมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เรื่อง นโยบายด้านความหลากหลายทางชีวภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2566 ลงวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2566

ข้อ 3 ในประกาศนี้ “ชนิดพันธุ์เสี่ยง” หมายความว่า พืช สัตว์ เห็ดรา และสิ่งมีชีวิตอื่น ที่ (1) อยู่ในบัญชีแดงขององค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN Red List) สถานะใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (CR) ใกล้สูญพันธุ์ (EN) มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ใกล้ถูกคุกคาม (NT) หรือข้อมูลไม่เพียงพอ (DD) (2) เป็นพืชสงวนหรือพืชอนุรักษ์ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 หรือเป็นสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือสัตว์ป่าควบคุมตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 รวมทั้งที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือ (3) อยู่ในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (CITES) ฉบับที่มีผลใช้บังคับ

ข้อ 4 ให้มหาวิทยาลัยส่งเสริมพันธกิจด้านการเรียนการสอน วิจัย บริการวิชาการ และกิจการนักศึกษา เพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน รวมทั้งงานวิจัยแบบมีส่วนร่วม ต้นแบบนวัตกรรม และรายวิชาหรือการเรียนรู้ภาคสนามด้านการอนุรักษ์

ข้อ 5 ให้มหาวิทยาลัยส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ระบบนิเวศทางบกและทางน้ำอย่างยั่งยืน ได้แก่ ป่าไม้ ภูเขา ต้นน้ำ ดิน พื้นที่เกษตร พื้นที่ชุ่มน้ำ อ่างเก็บน้ำและแหล่งน้ำจืด สัตว์ป่าและสัตว์น้ำ โดยให้ส่วนงานที่ดูแลพื้นที่อ่อนไหว เช่น พื้นที่เชิงดอยสุเทพและพื้นที่โดยรอบอ่างเก็บน้ำ จัดทำแผนที่ระบบนิเวศด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) ภายใน 1 ปี นับแต่ประกาศนี้ใช้บังคับ

ข้อ 6 บัญชีและการติดตามชนิดพันธุ์เสี่ยง ให้คณะกรรมการตามข้อ 13 ร่วมกับส่วนงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานที่ดูแลหอพรรณไม้ พิพิธภัณฑ์ หรือศูนย์ศึกษาธรรมชาติ ดำเนินการ ดังนี้

(1) จัดทำบัญชีชนิดพันธุ์เสี่ยงที่พบหรืออาจได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยให้แล้วเสร็จภายใน 180 วัน นับแต่ประกาศนี้ใช้บังคับ โดยอ้างอิงข้อมูลบัญชีแดง IUCN ฉบับล่าสุด บัญชีแนบท้ายอนุสัญญา CITES ที่มีผลใช้บังคับ กฎหมายไทย ข้อมูลของหน่วยงานของรัฐ และตัวอย่างอ้างอิงของมหาวิทยาลัย และให้ปรับปรุงบัญชีปีละ 1 ครั้ง

(2) ติดตามสถานภาพประชากรและถิ่นอาศัยอย่างต่อเนื่อง เช่น สำรวจภาคสนาม วางกล้องดักถ่ายภาพ ใช้เทคนิคทางโมเลกุล และวิทยาศาสตร์พลเมือง บันทึกผลในฐานข้อมูลกลางและรายงานปีละ 1 ครั้ง

ข้อ 7 การคุ้มครอง ให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

(1) ในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยและในการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัย ห้ามบุคลากรและนักศึกษาล่า เก็บ ทำอันตราย ครอบครอง ซื้อขาย หรือนำออกซึ่งชนิดพันธุ์เสี่ยงที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย และห้ามนำชนิดพันธุ์เสี่ยงที่เป็นพืช ซึ่งไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย มาปลูกหรือเก็บรักษา

(2) การเก็บตัวอย่างชนิดพันธุ์เสี่ยงเพื่อการวิจัยหรือการสอนต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมายและเป็นไปตามจริยธรรมการวิจัย

(3) เมื่อพบการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมาย หรือประกาศนี้ หรือพบชนิดพันธุ์เสี่ยงที่หายากหรือถิ่นอาศัยสำคัญ ให้รายงานคณะกรรมการ และแจ้งหน่วยงานที่รับผิดชอบตามกฎหมายตามความเหมาะสม

(4) การเปิดเผยพิกัดละเอียดของชนิดพันธุ์ที่เสี่ยงต่อการถูกล่าหรือเก็บ ให้กระทำด้วยความระมัดระวัง และให้ถือเป็นข้อมูลที่ไม่เปิดเผยตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

(5) สนับสนุนการอนุรักษ์นอกถิ่นอาศัย เช่น หอพรรณไม้ พิพิธภัณฑ์ สวนพรรณไม้และคลังพันธุกรรม โดยได้รับอนุญาตตามกฎหมาย

ข้อ 8 ให้มหาวิทยาลัยติดตาม ประเมินสถานะ และจัดการพืชและสัตว์ต่างถิ่นที่รุกราน (Invasive Alien Species) โดยจัดทำบัญชีและแผนที่ ป้องกันการนำเข้า ปลูก หรือปล่อยลงสู่ระบบนิเวศ และควบคุมด้วยวิธีที่เหมาะสมและเป็นไปตามหลักมนุษยธรรม รวมทั้งกำหนดแนวทางอยู่ร่วมกับชนิดพันธุ์ที่ขัดแย้งกับมนุษย์ (Conflict Species) เช่น จัดการขยะอาหารและงดให้อาหารสัตว์ป่า

ข้อ 9 การพัฒนาพื้นที่ การก่อสร้างและปรับปรุงอาคารให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และกฎกระทรวงที่ออกตามพระราชบัญญัตินั้น รวมทั้งกฎกระทรวงกำหนดประเภทหรือขนาดของอาคาร และมาตรฐาน หลักเกณฑ์ และวิธีการในการออกแบบอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2563 ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และการจัดการสิ่งแวดล้อมของอาคารตามแนวทางสำนักงานสีเขียว (Green Office) ตามประกาศมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เรื่อง นโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงาน และมาตรฐานอาคารเขียวไทย (Thai's Rating of Energy and Environmental Sustainability: TREES) ของสถาบันอาคารเขียวไทย ทั้งนี้ ก่อนก่อสร้าง ถมที่ ปรับภูมิทัศน์ หรือตัดหรือย้ายต้นไม้ใหญ่ ให้ส่วนงานเจ้าของโครงการสำรวจและประเมินผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพทั้งในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยและในพื้นที่ท้องถิ่นที่อาจได้รับผลกระทบ หลีกเลี่ยงหรือลดผลกระทบ ฟื้นฟูหรือชดเชยตามความเหมาะสม ใช้พรรณไม้พื้นถิ่น และขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการตาม ข้อ 13 ก่อนตัดหรือย้ายต้นไม้ใหญ่

ข้อ 10 ให้มหาวิทยาลัยส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) มูลนิธิโครงการหลวง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และสถาบันวิชาการ โดยใช้กลไกที่มีอยู่ เช่น หน่วยวิจัยการฟื้นฟูป่า (FORRU-CMU) และศูนย์ศึกษาธรรมชาติดอยสุเทพ

ข้อ 11 ให้มหาวิทยาลัยส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มและนวัตกรรมจากความหลากหลายทางชีวภาพโดยบูรณาการหลายสาขา รวมถึงเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนฐานภูมิปัญญาล้านนา โดยไม่กระทบต่อการอนุรักษ์ ทั้งนี้ การเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ได้รับความยินยอมจากเจ้าของหรือผู้ดูแลภายหลังได้รับแจ้งข้อมูลครบถ้วน และแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมตามกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 12 ให้มหาวิทยาลัยเสริมสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้นักศึกษา คณาจารย์ และบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

ข้อ 13 ให้อธิการบดีแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายด้านความหลากหลายทางชีวภาพและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อหน้าที่กำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำ ให้ความเห็นชอบในการตัดหรือย้ายต้นไม้ใหญ่ตามข้อ 9 และรายงานการดำเนินงานตามประกาศนี้ ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการพิจารณาทบทวนความเหมาะสมของประกาศฉบับนี้อย่างน้อยทุก 3 ปี

ข้อ 14 ให้ส่วนงานถือปฏิบัติตามประกาศนี้ โดยนำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีและรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการ เพื่อให้คณะกรรมการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่ออธิการบดีภายใน 90 วัน นับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ พร้อมทั้งให้เผยแพร่บทสรุปรายงานดังกล่าวต่อสาธารณะผ่านทางเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ การเผยแพร่ข้อมูลพิกัดให้เป็นไปตามข้อ 7 (4)

ข้อ 15 ให้อธิการบดีรักษาการตามประกาศนี้ และมีอำนาจออกแนวปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ตุลาคม พ.ศ. 2569

(ศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์พงษ์รักษ์ ศรีบัณฑิตมงคล)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่